

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 12 kor.
 Fél évre . . . 6 kor.
 Negyedévre . . . 3 kor.
 Egy óra . . . 1 kor.
 Vidékre postán küldve:
 Egész évre . . . 16 kor.
 Fél évre . . . 8 kor.
 Negyedévre . . . 4 kor.
 Egy óra . . . 2 kor.
 Egyes szám ára 2 kr (4 fl.)

SZATMÁRI HIRLAP

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik naponta
(hétfő kivételével.)

Hirdetéseket
mértányos, szabott árban és
egyezség szerint felvesz a
kiadóhivatal, Kazinczy-u. 6.

Apró hirdetések
10 szóig 40 fillér, minden
további szó 3 fillér.

Nyilttér sora 30 fillér.

Telefon : 106.

Szerkesztőség: Kazinczy-utca 6. szám, hova a lap szellemi jészt illető minden közlemény intézendő.	Felelős szerkesztő: HARSÁNYI SÁNDOR.	Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.	Kiadóhivatal Kazinczy-u. 6. hová az előfizetések és a lap szét küldésére vonatkozó felszólalások intézendők.
---	---	---	---

A kisiparos hitele.

Szatmár, decz. 2.

A hitel könnyű hozzáférhetése minden termelési ágra nézve elsőrangú fontossággal bír. Míg azonban a kiterjedtebb üzemek rendelkeznek nemcsak a hitelképesség föltételeivel, hanem a szükséges hiteleszközök birtokába is tudnak jutni, addig a kisebb termelők e tekintetben is nagymérvű gyámolításra szorulnak. Épen mostanában fáradoznak azon, hogy a kis gazdák számára új hiteforrásokat nyissanak, holott az Országos központi hitelszövetkezeten kívül a különböző szolid alapon nyugvó szövetkezetek egész raja szintén ezen cél szolgáltatásban áll, ellenben a kisipari hitel ügye csak igen lassan halad előre.

Azt kell vizsgálnunk, mi történt már eddig is a kisipari hitel szervezése érdekében s mi volna e téren a teendő?

Első sorban kiszakitom erre nézve a kormány iparfejlesztési programjából a segélyezés azon módját, hogy a kisiparosoknak egyes esetekben kamattalan kölcsönököt adott. A segélyezés ezen módjától a kormány kénytelen volt eltérni, mert egyfelől a készpénz-szubvenzióit a legtöbb esetben nem fordí-

tották a kitűzött célra és másfelől meg, a mikor a visszafizetés időpontja veszedelmesen közelgett, a kisiparos nem is halasztásért, — hanem újabb hitelért folyamodott.

Annál sajnálatosabb ez a dolog, mert éppen sokat emlegetett szomszédunkról, Ausztriáról olvashattuk, hogy ott a kamattalan kölcsönök igen sok esetben jó szolgáltatokat teljesítettek, de viszont rendszeresen be is folytak.

Társadalmi tevékenység hozta létre a néhány hónappal ezelőtt alakult folyó számla leszámitoló szövetkezetet, melynél a kormány 50 ezer korona üzletrészt jegyzett. Nem akarjuk ez új intézetet sem bizalmatlansággal és távolról sem animozitással fogadni, de tevékenységének eredményében nem igen lehet nagy bizakodásunk. Éppen a kisiparoson ez nem igen fog segíteni és terjeszkedésre aligha lesz képes. Radikálisabb eszközökhöz kell nyulni.

Korántsem lehet az államra ráoktrojálni azt a kötelességet, hogy az összeség pénzével módot nyújtson arra, hogy szorult helyzetben levő és semmi biztonságot nem nyújtó iparosok derüre-borura kölcsönököt kapjanak, — illetve olyan intézményt létesítsen, mely ily kölcsönök nyújtásával foglalkozzék.

Más szempontnak kell itt érvényesülni; más megoldási módhoz kel folyamodni.

Arról lehet csak szó, hogy bankjaink és takarékpénztáraink a kis emberek aprólékos ügyeivel nem foglalkozhatnak, mert keresetre indult társaságok vezetősége első sorban a maga, recte megbízó részvényesei hasznára nézzen és csak másodszorban érvényesítsen köztekineteket.

Közelfekvő tehát a gondolat, hogy állami támogatással a magánvállalkozásból kiindulól olyan szervezet létesüljön, mely az önálló ipari szövetkezetet és akár bankszerű, akár bármi más biztosítékot nyújtani tudó iparosokat megfelelő hitelben részesít.

Bartha Ödön képviselő nemrégiben nagy horderejű törvényjavaslatot terjesztett a képviselőház pénzügyi bizottsága elé oly állami intézet létesítése érdekében, mely a kis és törpe birtoknak nyitna új hiteforrásokat. A mily fontos ez a kérdés, t. i. a kis birtok megmentése, ép oly szükséges a kisiparos részére a hiteleszközöket hozzáférhetővé tenni annál is inkább, mert a kisiparos nem mindig rendelkezik olyan fundációval sem, mint a saját földjét művelő kis birtokos.

POLITIKAI HIREK.

Győrffy összeférhetetlensége. Annak idején hirt adtuk róla, hogy Győrffy Gyula ellen Pfeiffer Sándor az ismert fonógépek dolgában összeférhetetlenséget jelentett be. Az összeférhetetlenségi állandó bizottság tudósította a bejelentőt, hogy december tizenegyedikén délután öt órakor az országházban ebben az ügyben ülést tart. Meghívót kapott az ülésre Bejezy Lajos, az összeférhetetlenségi eset másik bejelentője is; továbbá meghívta a bizottság Hegedüs Sándor volt s Láng Lajos jelenlegi kereskedelmi minisztert és Sztérynyi József miniszteri tanácsost, akiket Pfeiffer Sándor kért tanuként kihallgatni. A tárgyalásra ugyancsak Pfeiffer Sándor kérelmére beszerzte a bizottság a Sztérynyi József fölmentésével végződött fegyelmi ügynek aktáit és a Sztérynyi és Győrffy közt folyó becsületsértési és rágalmazási pör iratait is.

Utlevélügy, csendőrség, határrendőrség. A képviselőház igazságügyi bizottsága hétfőn délután Hódossy Imre elnöklésével ülést tartott, melyben Heinte Hugó előadása alapján letárgyalta a bevándorlási, a határrendőrségről és a három új csendőrkerület felállításáról szóló törvényjavaslatokat. Ugyazint letárgyalta Neumann Ármín előadásával a konzuli biráskodásról szóló jelentést.

TÁRCZA.

A pótesküdt.

— Monológ. —

Irta: Zöldi Márton.

Voltak önök esküdtek? Gyakorolták önök legszentebb emberi kötelességüket? Nem? Gratulálok. Én gyakoroltam a legszentebb kötelességet. Csak ne kérdezzék, hogy miképp. Törkig vagyok a legszentebb emberi kötelességekkel. Idáig vagyok velük . . . Buta maliczia a sorsból . . . a sorsjegyet nem huzták ki, de engem kisorsoltak esküdtnék s behívtak, mint valami póttartalékost. Kedvem lett volna el nem menni, de gyöngéden tudatták velem, hogy abban az esetben kétszáz korona pénzbírságot sóznak a nyakamba. Ohó, uraim én nem loptam a pénzt. Ha loptam volna, nem lehettem volna esküdt. Ebből látható, hogy bizonyos körülmények között az is baj, ha az

ember lop — és bizonyos körülmények között az is baj, ha az ember nem lop.

Sokat gondolkoztam az esküdt-széki intézményről. A dolog így áll: X megöli Y-t. Helyes. Én nem ismerem sem X-et, sem Y-t. Soha semmi üzleti összeköttetésben nem állottam velük. Nem zsrálták váltóimat, nem udvaroltam a feleségüknek. Rám nézve teljesen közömbös, ha akár Y. ölte volna meg X-et. Általában nem szeretek mások magánügyeibe avatkozni. Az elnök másképp vélekedik. Beidézi, kisorsol és leültet. Helyes. Az elnöknek a maga szempontjából igaza van. Ő a jogrend embere. Neki fizetése van a jogrendtől. Csinos kis összeg. Én ellenben ráfizetek a jogrendre. Nem szivesen, de pontosan. És mi történik? Az elnök szigorúan megleczkéztet és leültet. Kihirdeti személyemre az ostromállapotot. Megfoszt polgári jogaim legbecsesebb részétől. Míg a tárgyalás tart, nem mehetek sem színházba, se kávéházba és nem látogathatom

meg beteg nagynénémet, aki roppant szeszélyes asszony és képes kitagadni. Enni pedig akkor mehetek, mikor az elnök éhes. Tegyük fel, hogy az elnök gyomorbaes. Mi következik belőle? Az, hogy nekünk esküdteknek kell szigorú diétát tartanunk. No, ha ez is jogrend, akkor igazán keveset értek hozzá.

De ne kicsinyeskedjünk. Az esküdt végre is a polgári lelkiismeret kifejezője. Mindenesetre szép dolog és jól is hangzik. Birónak lenni megtevelyedett embertársaink fölött, kimondani a bűnöst és felakasztatni. Kérem e szép dolog, ha úgy tetszik magasztos. Uraink leszünk életnek és halálnak . . . Teringettét . . . ezért érdemes egy kicsit koplalni. A polgári életben fel sem fieszkázhatjuk embertársunkat bűntetlenül. Az esküdtek padján azt teszszük vele, amit akarunk. Van ebben valami, kérem . . .

De mit szóljak én akit pótesküdtnek sorsoltak ki. Pótesküdtnek! . . . Tetszik tudni mi az? A pótesküdt az

emberi alakot öltött ötödik kerék. Egy ember, aki ül és jogilag nincs jelen . . . egy eshetőség . . . lehet valami, lehet semmi. Például: ha a tárgyalás alatt egy rendes esküdtet megüt a guta, akkor a pótesküdt kilép a fikció homályából, ellenben, ha a guta tartózkodó magaviseletet tanusít, akkor a pótesküdt megmarad kerek nullának.

Ez utóbbi minőségben szerepeltem én negyvennyolcz óráig. Ott ültem én kerekem, mint a nulla, a fikció homályába burkolódzva. Körülöttem zsongott az élet: a vádlott zokogott, az elnök faggatott, az ügyész vádolt, a védő deklamált, az esküdtek fejüket bólintgatták, a tanúk hazudoztak csak én nem mertem életjelt adni magamról.

Mi közöm nekem az egész ügyhöz? Egyetlen jogom, ami éppségben maradt, az volt, hogy a számat befoghassam.

Szegény vádlott . . . roppant félszeg, tájékozatlan ember volt. Egy alkalommal rám vetette szemét és hosz-

Róth Fülöp kárlybádi czipőraktárát

ajánljuk a t. vevőközönségnek mint legolesőbb bevásárlási forrást.

● ● ● ● ● Közvetlen a Pannónia szálloda mellett! ● ● ● ● ● Szatmár és vidéke legnagyobb czipőraktára.

A képviselőház ülése.

Saját tudósítónk távirata.

Budapest, decz. 2.

A képviselőház mai ülésén Dániel Gábor elnökölt. A napirend előtt Gabányi Miklós szólalt fel, aki általános, zajos derűség közt kijelentette, hogy ha Vészt megsértette, hajlandó neki bárminő elégtételt adni; kiáll vele akármilyen fegyverrel.

Papp Zoltán az indemnitati ellen beszélt hosszasan. Főként azt vitatta, hogy a kormány nem őszinte a királyllyal szemben, holott — politikai tényekkel bizonyítja — Tisza Kálmán mindig őszinte volt és tárgyilagosan referált a felségnek a nemzet kívánságairól. Ha Széll Kálmánban lett volna elegendő őszinteség és bátorság, a király nem vette volna zokon a kormánytól, ha hivatalosan részt vesz a Kossuth-ünnepélyen. E helyett azonban Széll, a kormány elnöke, egyszerűen elbujt, előrántotta Apponyit, hogy ő álljon ki a platzra helyette is, a mivel még más számitása is lehetett a miniszterelnöknek, hogy t. i. egyuttal lejárassa Apponyit az udvari körök előtt és betegye előtte az ajtót, az esetleges kormányra jutás elől . . .

Dániel Gábor elnök: figyelmeztetem a szónokot, hogy a képviselőház elnökét a miniszterelnök sehova sem küldheti, ha csak a Ház is bele nem egyezik ebbe. A Kossuth-ünnepélyen is így történt, a szónok gyanusítása tehát alaptalan.

Papp Zoltán beszéde további folyamán az önálló vámterületet sürgeti, s fejtegetéseit oly hosszúra nyújtotta, hogy a mai ülést sikerült kibeszélnie.

Háromnegyed kettőre járt az idő, midőn Papp Zoltán befejezte beszédjét, mire Dániel elnök az ülést bezárta.

A vitát holnap folytatják.

TÁVIRATOK.

A Nessi-ügy epilógusa.

Budapest, decz. 2. (Saját tudósítónktól.) Képviselői körökben

szasan nézett. Olyan megindító, könyörgő volt tekintete. Szerettem volna mondani neki: Kedves barátom, én nem tehetek magáért semmit, én itt csak egy jogi fölösleg vagyok. Én szívesen megbocsátanám önnek, hogy az apósát megölte, de az én bocsánatom nem ér önnek semmit. Én csak pótesküdt vagyok . . .

Az elnök, az ügyész, a védő bezeg rám se néztek. Oh, azok tudták, hogy mi vagyok. Jelentéktelenségem tudata iszonyuan folytogatott, szórakozottan figyeltem a tárgyalásra. Alig tudtam, hogy miről van szó. Minek? Használak valamit a jogrendnek, ha akármilyen böles véleményt formálok? Nem kérdezi senki nem kíváncsi rá senki.

És ez így tartott a tárgyalás végeig. A vádlottat elítélték. Helyes . . . A védő semmiségi pknaszt jelentett be. Nagyon helyes . . . bárcsak megsemmisítenék az eljárást, gondoltam magamban. Nekem nincs részem benne.

Hazamentem. Otthon nem győztem a kérdésekre felelni. A gyerekek minden részlet iránt érdeklődtek.

elterjedt hírek szerint Bihar altábornagyot, a Nessi mentelmi ügyének előidézőjét Bécsbe helyezik át, Jekelfalussy hadügyminiszteri osztályfőnök helyébe, ki Budapestre jön, s ott valamely magasabb katonai funkcióval bíztatik meg. Katonai körökben ezen elhatározást mód fölött feltűnőnek tartják.

Schönerer haldoklik.

Bécs, decz. 2. (Saját tudósítónktól.) Sdhönerer Osztrák képviselő, a nagynémet párt vezére esonhártyagyuladásban halálosan megbetegedett.

Kecskeméty elfogatása.

Budapest, decz. 2. (Saját tudósítónktól.) A budapesti rendőrségen ma hosszabb ideig tanácskozás volt, melyen intézkedtek, hogy Kecskeméty elfogatásáról a leg-sürgősebben hivatalos jelentést kapjanak.

A puchói választás

Budapest, decz. 2. (Saját tudósítónktól.) Puchói távirat szerint Kaas Ivor báró megválasztása bizonyos A néppárt hallatlan módon terrorizálja a választókat. A papság az egész vonalon permanentiában van.

Akasztás Kolozsvártt.

A pénzeslevélhordó gyilkosának kivégzése.

— Saját tudósítónk távirata. —

Kolozsvár, decz. 2.

A meggyilkolt pénzeslevélhordó rettenetes tragédiája befejezés előtt áll. A holnapi napon bitófán függ Friedrich Ferencz a vérengző, kegyetlen rablőgyilkos Bármily nagy volt a gaztett, emberi érzéseink mégis megrendülnek akkor, midőn a földi igazságszolgáltatás egy ember életét oltja ki, noha Freidrich Ferencz csak méltó büntetését nyeri el. Embert ölt, előre megfontolt szándékkal, tervszerűen törbe csalva és

leütötte vad kegyetlenséggel, brutális állatiassággal: a miért tehát egy ember életét oltotta ki: elveszik az ő életét. A holnapi napon végrehajtják rajta a halálos ítéletet, melyet tizenkét szabad független polgár igazmondása alapján mértek a fejére.

A halálos ítélet végrehajtásáról az alábbi távirati tudósításunk számol be:

(Az ítélet megérkezése)

Szombaton a reggeli postával érkezett meg Szentkeresztly Zsigmond báró kolozsvári törvényszéki elnökhöz az igazságügyminiszter értesítése, melyben tudatja, hogy ő felsége szabad folyást enged az igazságszolgáltatásnak. Ez a tény sürgős intézkedéseket követelt.

(Távirat Bali Mihályhoz.)

Az ítélet kézhezvétele után még szombaton délelőtt távirati utasítás küldött Bali Mihályhoz a tolnamegyei Faddra, a hol állandó lakása van. A válasz meg is érkezett reá: Bali Mihály ma kedden reggel két segédjével együtt megérkezett Kolozsvárra.

(Intézkedések.)

Tegnap délelőtt az ügyészség és így a fogházfelügyelő is megkapta az értesítést, hogy Friedrich Ferenczen kedden reggel 6—7 óra között végrehajtják a halálos ítéletet. Bár vasárnap volt — a midőn a raboknak munkaszünetük van — ez az intézkedés mégis nagy sürgést-forgást idézett elő a fogházban. Ámbar amugy is példás rend és tisztaság uralkodik, mégis nagy takarítást vittek véghez a fogházban. Az udvarokról elvitték a felvágásra váró tüzfát és mindent eltakarítottak mindkét udvarról, ami zavarólag hatna vagy a közlekedést akadályozhatná.

(Az ítélet kihirdetése.)

Friedrich Ferencz a hétfő éjjelt még — ha ugyan erről szó lehet egyáltalában — nyugodtan tölthette el. A halálos ítélet végrehajtását a törvények értelmében csak ma, kedden reggel hirdették ki előtte. Ugyancsak ma reggel tudatták hozzátartozóival is a szörnyű végzetet. A kihirdetésnél a törvényszék elnöke (a jelen esetben dr. Bodor László h. elnöke) két bírő, a jegyző, az ügyész és védő jelent meg. Ezután a halálraítéltet nyomban átvitték kocsin a régi fogház épületbe, melynek belső udvarán történik meg a kivégzés.

— Papa, milyen az a gyilkos? Mondtam, hogy jóra való fiatal ember. — De hát akkor miért ítélted el? — kérdezte a legfiatalabb leányom sötöt szemrehányással. Közel állott a siráshoz. — Fiam — mondtam neki én ártatlan vagyok az egészben, én csak pótesküdt voltam.

— Erre a szóra mindnyájan lesütötték a szemüket. Láttam, tisztán láttam, hogy restelik e dolgot. Végre is senki sem szeret egy pótesküdt gyermeke lenni . . . Én magam is úgy volnék. . . A kávéházban is mindenki a szenzációs esetről beszélt. Erősen kritizálták a verdiktet. Az öreg tisztartó kiméletlenül támadta az esködteket.

— Szamarak, mondotta erős, reccogó hangon. Aztán rám nézett. — Ah, ön is esküdt volt? kérdezte szurós tekintettel.

— Igen, rebegtem halkan. — Nohát süssék meg azt a verdiktet. Nagyobb ostobaságot nem hallottam. Szégyelhetik magukat. Haboztam . . . eláruljam-e, hogy

nekem a verdikthez semmi közöm! Megmondjam-e, hogy csak pótesküdt voltam? Nem! Soha!! Inkább tűröm a gáncsot, a gunyt. Hatalmas ékesszólást fejtettem ki. Okoskodtam induktive és deduktive. Előterbe toltam a társadalom legszentebb érdekeit. magyaráztam a megtorlási módszer kényszerűségét.

— Mi lesz velünk, — kérdeztem — ha az emberi élet ellen való bűntettek elhatalmasodnak? Az a verdikt, megengedem, hogy szigorú, de mindnyájunk egyéni biztonsága érdekében kifejezett erős momento. Ne feledjék uraim, kezdtem emeltem hangon . . . de ekkor belépett a védő . . . gunyosan végig mért . . .

— Ah, ön az esetről beszél . . . — Igen . . . — Persze ön is ott volt. . . pótesküdt . . . — Pótesküdt . . . Szánakozottan mosolyogtak és én levertem kullogtam haza . . . Azt hiszem, ebben a pillanatban cseréltem volna az elítélttel . . . Az legalább nem pótygyilkos . . .

(A kivégzés.)

A hivatalos körök hétfőn egész nap szorosan elzárkóztak mindennemű felvilágosítástól. Az egész városban el volt terjedve a hír, hogy a kivégzés kedden reggel megy végbe, de a szomorú aktus csak ma, szerdán reggel történt meg. Ennek oka, hogy Bali Mihály legkorábban csak hétfőn este, legkésőbb kedden reggel érkezhetett meg és mindaddig, míg a helyszínén nem volt, az ítéletet nem lehetett kitudatni.

A törvény értelmében ugyanis a halálraítéltnek 24 órával előbb szabad csak kihirdetni a halálos ítélet végrehajtását. Megtörténhetnék, hogy a hóhér bármi okból akadályozva lenne a pontos megjelenésben: és így az elítélt 24 órával hosszabb ideig maradna az ítélethirdetés után életeen.

NAGYKÁROLYI HIREK.

* Személyi hír. Gróf Hugonnai Béla főispán vasárnap Budapestre utazott, honnan csak 8-án érkezik ismét a megye székhelyére Nagykárolyba.

* Vármegyei közgyűlés. Szatmár-vármegye törvényhatósági bizottsága f. hó 12-én fogja ez évben utolsó közgyűlését megtartani. A meghívó és tárgysorozat tárgyküldése most van folyamatban. A tárgysorozat legnagyobb részét a számvevőség által előterjesztendő községi költségvetések képezik. A számvevőségnek ez lesz utolsó szereplése, mert január elsejétől kezdve már nem mint önálló előadóknak működni, hanem csak véleményes jelentéssel fogják a közgyűlési tárgyakat ellátni, melyeket az aljegyzők fognak a közgyűléseken előadni.

* Gyászrovat. Cservenyák Antal tekintélyes nagykárolyi polgár, megyebizottsági tag és városi képviselő hunyt el a múlt napokban Nagykárolyban. Temetése a múlt szombaton történt meg, a város közönségének osztatlan részvétele mellett.

* Felolvasó estély. A nagykárolyi protestáns társaság vasárnap este saját helyiségében igen sikerült felolvasó estélyt rendezett, melyen igen nagyszámú közönség jelent meg, mely számos tapsokban adott kifejezést elismerésének és tetszésének az igazán sikerült programm felett. Varga Gedeon fábiánházi ref. segédlelkész szavalt, Nagy Lajos kör elnök a „Csillagok-ról” felolvasott; Penyigei Ilonka a „Vallomás” című monológot adta elő, Lukács Mihály igazgató tanító a „Férfiak”-ról tartott humoros felolvasást, végül Halmos Ilona urnő énekelt szép magyar dalokat, Szabó Matild tanítónő czimbalom kísérete mellett. A 20 filényi belépődij szép összeget jövedelmezett a teremfestés költségeire.

UJDONSÁGOK.

Az órarend az iskolában.

Gyermekek kinszenvedése.

A legnagyobb áldás e földön a gyermek. Hőfőhár ártatlanságukban, kaczagó üdeségükben az eszményi boldog élet ragyog felénk. Szeretjük a gyermekeket, mert gagyogásukban kedves és sajátos gondolkodásukban, hozzánk való meghatározható ragaszkodásukban a tehetetlen és öntudatlan életet látjuk bennük. Szeretjük, mert ők a mieink, kik hozzá vannak nőve a lelkünkhöz, szívünkhöz; mert kicsinyek, gyávák, tehetetlenek ők, kik belénk csimpajkóznak s tőlünk védelmet, oltalmat várnak. Szeretjük, mert érezzük, hogy a mi viharezett

erőnkkel szemben csak vergődő harmateseppek ők, a kiknek ki kell nyújtatunk védő karunkat. hogy talpra állhassanak, a kik fölött ki kell terjesztenünk oltalmazó szárnyainkat, hogy meg óvjuk őket a hidegtől, a melegtől a veszedelmek ezer kísértésétől.

Körül vesszük őket figyelmességünk ezer jelével, elhalmozzuk őket szeretetünk igaz melegségével és lázas igyekezettel háritunk el mindent, a mi a zsenge szervezetű gyermek egészségét megtámadhatná.

Midőn aztán a gyermek felesperedik és reá szakad az első köteleesség, akkor megtörik az aggódó szülők hatalma, gyermekük fölött. Törvény rendeli, hogy a hat éves gyermek már iskolaköteles és így akár tetszik a szülőknek, akár nem, a gyermeket kötelesek iskolába küldeni.

Az iskola szükséges, a mi fölött egy pillanatis sem vitatkozunk. Az írás és olvasás tudományát el kell sajátítani mindegyik gyermeknek.

De annak a gyenge szervezetű gyermeknek az iskolán mégis csak tortura, valóságos kinszenvedés a ma divó órarend beosztással.

Most téli időben reggel 8 órakor igen gyakran még lámpavilág mellett reggelizünk. A gyermekek pedig reggel 8 órakor még édesdeden alusznak. Olyan édesdeden, hogy öröm nézni kipirult arcukat és bizony fájó szívvel határozzák el rá magukat a szülők, hogy azt a mély álmu apróságot felzavarja, mert hát iskolába kell menni.

A kis iskolás gyermekeknek tulajdonképpen már reggel hét órakor fel kell kelni, a mi bizony egészségük rovására történik. Az az egy óra 7-8 gyorsan elroppen. A gyermeket mosdatni, öltöztetni kell, aztán rendbe kell hozni az írkákat, könyveket s mire e nagy dolgokkal elkészülünk, ugyancsak sietni kell, hogy el ne késsék az iskolát.

Nohát ez a rend valóságos kinszenvedés a gyermekeknek.

Semmiféle indok nincs, mely a mostani órarend fentartása mellett szólna. Azt a reggeli órarendet az elemi iskolákban meg kell változtatni.

Kezdődjenek a tanítások reggel 9 órakor, akkor a gyermekek reggel üdén, frissen, jó kedvvel mennek iskolába és nem leszünk kényszerítve őket legedesebb álmukból durván fölráznai.

* Az első hó. Leesett végre tegnap az első hó és külsőleg látható immár a valóságos tél. Az ország más részeiben már régen hóréteg borítja a földeket, a házakat, de nálunk csak tegnap jelentkezett az első hó, fehérré varázsolván az egész várost. Van is öröm a kis szálló-hulló hópíhek jöttére. A gazdák örülnek, hogy az elvetett mag megkapja téli takaróját, a gyermek sereg pedig vigan csinálja a hólapdákat. Csak egy kevéssel hidegebb idő kell még s akkor alkalmunk lesz csengő szánkók tovaírálásában is gyönyörködni.

* A közigazgatás egyszerűsítése. A közigazgatás állítólagos egyszerűsítése foglalkoztatta tegnap délután a városi tanácsot. Az új rendszer életbe léptetése által az árvaszék ügyviteli szabályzata is egyszerűsítették illetve megváltozik. Ebben az ügyben Pap Géza polgármester, árvaszéki ülnök gyűlést hívott össze, melyben részt vettek: Békéssy Géza árvaszéki ülnök, Vajay Károly t. főügyész, Novák Lajos főszámvevő, Raab Sándor közgyám és Ferencz Ágoston jegyző. A konferencia 3 órakor kezdődött és a késő esti órákig tartott.

* A villamvilágítási szakbizottság ülése. Érdekes ülést tartott tegnap délután a városháza kis tanácstermében a villamvilágítási szakbizottság. Mindenekelőtt Markó Kálmán villamvilágítási igazgatónak a villamvilágítás állapotáról és erre vonatkozó intézkedéseiről szözlő jelentését hallgatták meg, melyet aztán egyhangulag helyesléssel tudomásul vettek. Ezután tárgyalás alá került a Siemens és Halske cég biztosítékának kiadása és számlájának kifizetése s ezzel szemben a város ellenkövetelésének beszámítása a rozsz akkumulátor batteriáért. Ezekre vonatkozólag a bizottság tekintettel arra, hogy a Siemens cég a tisztí főügyész és villamvilágítási igazgató egyezségi ajánlatát és a vele közölt követelési és tartozási megleget el nem fogadta, azt határozta el, hogy mielőbb peres utra vinné a dolgot, felhívja a céget, hogy teljes meghatalmazással ellátott képviselőt küldjön az egyezés megejtése végett. Villamvilágítási igazgatónak a városi tanács megbízásából az egyesült villamossági r.-t.-hoz intézett levele helyesléssel tudomásul vétetett. Ezután Márkus Mártonnak a Pannonia bérlőjének kérvényét tárgyalta a bizottság. Márkus azon az alapon, hogy mivel ő csak bérlője a Pannoniának s az összes villamvilágítási felszerelés a városé, azt kérelmezte, hogy engedje el neki a város a reá jogtalanul kivetett 28 korona árammértő díjat, mivel az árammértő is a felszereléshez tartozik. A bizottság kedvezően intézte ei a kérelmet. Végül a villamvilágítási igazgató bejelentette, hogy a Seimens-féle géphez 6 drb. hajtókötetet rendelt meg utólagos jóváhagyás reményében, mivel nagy szüksége volt rá s így a jóváhagyás kieszközöléséig nem várhatta. A bizottság tudomásul vette a jelentést.

* Az Apponyi-párt győzelme. Jászberényből táviratozzák: A városi képviselők választásánál az Apponyi-párt jelöltjeit minden kerületben egyhangulag megválasztották.

* Nyugalmozott törvényszéki bíró. Krasznay István törvényszéki bíró harmincz évi szolgálat után nyugalmába vonult. A távozó bíró után kártápai és a jogkereső felek kivétel nélkül őszinte és igaz nagyrabecsüléssel viseltettek, a mit kiváló előzékenysége és igazságszeretete által valóban megérdemelt. Távozásával egy bírói szék üresedik meg, melyre törvényszékünkben igen szép számmal vannak aspiránsok, de mint halljuk, ezt a bírói széket aligha fogják betölteni, mivel a telekkönyvi ügyek a szatmári törvényszéknél — tekintve, hogy a szomszédos járásbíróóságok telekkönyvi hatósági jogkört nyertek. — nagyon megcsapantak.

* Kinos jelenet az utcán. Az esős, esutakos időben felgyürt gallérral haladt az utcán tegnap az esti órában egy csinos, szőke bajszú fiatal ember. Nagyon sürgős dolga lehetett, mert ugyancsak gyorsan szedte a lábait. Ahogy a Tompa-utca sarkára ért, kendőbe burkolt karsu női alak bontakozott ki a homályos háttérből és hirtelen szökéssel a megdöbönt fiatal ember elé toppant: „Nyomorult, megfogtalak!” kiáltott a megrémült ifjura és vad. daczos haraggal megragadta a karját. A megtámadott ijedten védekezett, mentegődöz szavakat hebeggett, majd mikor látta, hogy csoportosulás támad körülöttük, kiszakította magát a leány karjaiból s gyors futással eltűnt az egyik sötét mellék utcába. A leány egy ideig még futott utánna, de mikor látta, hogy hasztalan,

nekidőlt egy háznak és siró, fájdalmas zokogásra fakadt.

* Épülőben levő állami iskola. Az iskolák államosítása folytán szükségessé vált egyes iskolák kibővítése és újak építése, Németiben hozzá kezdtek egy iskola fölépítéséhez, a falak már fölkrakva vannak s most a fedélzetet állítják össze. A kedvezőtlen időjárás nagyon hátráltatja a munkát és kérdés, hogy sikerül-e a fedél föl rakással kellő időben elkészülni.

* A színészek tanyája. A szintársulat elsőrendű tagjai ez évben a „Honvéd söresarnokot” jelölték ki kedélyes tanyájukul. Tekintve a vendéglő előnyösen ismert és tisztán kezelt jókonyháját, előre láthatólag az egész társulat itt fog összpontosulni.

* Eltűnt kis leány. Még a nyár folyamán eltűnt Makón egy tizenegy éves leánygyermek, Vig Lucza; fenn volt a rendőrségnél, a honnan kiment és azóta nyoma veszett. Most elrendelték a köröztesét. Az eltűnés napján rövid piros barna szoknyát és sárga világos fekete kabátot viselt. Az eltűnt gyermeknek gesztenyeszínű haja kék szeme volt. Különös ismertető jele nincs.

* Alkalmazást nyernek. fix fizetés és magas jutalék mellett megbízható egyének. Czim megtudható a kihivatalban.

* Talált pénz. A kereskedelmi bank hivatalos helyiségében tegnap délelőtt 60 korona pénzt találtak. A talált összeget átadták a rendőrségnek, hol jogos tulajdonosa, kellő igazolás után átveheti.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Lotti ezredesei.
Péntek: Csikós.
Szombat: Svihákok (operett, ujdonság.)
Vasárnap: Szép juhász.

— (A cigánybáró.) Közepes számú közönség előtt adták tegnap este a „Cigánybárót,” ezt a régi agyonját szott operettet. Szaffit Juhász Ilona, a társulat koloratur énekesnője adta. Mingjárt első énekszámával elárulta, hogy nagy hangnnyal rendelkezik melynél a kellő iskolázottság sem hiányzik. Hangja a felső regiszterekben is tisztán, erőteljesen cseng és pianói is meglepően tiszták. Középgangja gyenge, minek főleg nagy iskolázottsága az oka. Énekművészete a legkényesebb közönséget is kielégítheti. Zenei intelligenciája és tudása pedig mindenkor biztosítja részére a babért. Hatalmas sikere volt már első fellépése alkalmával, mely valószínűleg csak fokozódni fog a jövőben. Barinkai Sándort Boda Ferencz játszotta. Magas, kellemes tenorja birta a nehéz énekrészeket, de kezdetleges játéka és erőltetett mozdulatai elárulták, hogy kezdő színész, kinek még sokat kell tanulnia. Lónyai Piroska (Arzéna) nem csak játékkal, de hanggal is győzte szerepét. Szentos Zsupánja kacagató és jóízű alakítás volt. Ferenczy, mint Gábor diák gyújtó hatással énekelt. Bera Rózsa (Mirabella), Torday Adél (Czipra) és Tordai Károly (Karnero) voltak még erősségei a tegnapi előadásnak.

E G Y L E T.

A Társaskör estélye. A helybeli társaskör választmánya, mint már említettük elhatározta, hogy a társas érintkezés fejlesztése s a valódi kaszinói élet megteremtése czéljából időnként estélyeket rendez, feiolvas, zene és szavallat számokkal, no meg kedélyes tánczezal egybekövetve. Az első ilyen estély szombaton e hó 16-án lesz megtartva. Ez estélyen közreműködnek zongorajátékkal Vársárhelyi Barnáné urnó, humoros felolvasással Dr. Schönplflug Jenő, Dr. Böszörményi Emilnek ez alkalomra irt költeményét Dr. Komáromy Zoltán fogja elszavalni. Az előjelekből ítélve az estély igen látogatottnak ígérkezik, s így reméljük, hogy a rendezőség fáradozását a társadalom különböző rétegeinek összehozásában, valamint a kedélyes kaszinói társasélet megteremtésében siker fogja koronázni. A kaszinó választmánya ezen estélyekre ez uton is felhívja a társaskör tagjainak figyelmét. Az estélyek állandó rendező bizottsága Veréczy Antal táblai bíró elnökle alatt Dr. Schönplflug Jenő, dr. Böszörményi Emil, dr. Fechtel János, Bartha Kálmán és Osváth Elemérből áll.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— A „Szatmári Hirlap” távirati tudósítása —

Budapest, decz. 2.

Zárlat 5 órakor:

Buza 1903. áprilisra	7.62—7.63
Rozs 1903. áprilisra	6.63—6.64
Zab 1903. áprilisra	6.32—6.33
Tengeri 1903. májusra	5.75—5.78
Repece augusztusra	—

Zárlat 5 órakor:

Oszták hitelrészvény	669.25
Magyar hitelrészvény	705.—
Leszámitolobank részvény	441.—
Rima-Murányi vasmű részvény	467.—
Oszták-magyar államvasuti részvény	688.—
Küzüti vasut	615.—
Városi villamosvasut részvény	329.—

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A zsebmetszők fejedelme. Ha nem is királya, de legalább fejedelme lehet a nótórius zsebmetszőknek Deutsch Simon, aki egyik czinkostársával: Czink Adolfal tegnap állott a szatmári kir. törvényszék egyik büntető tanácsa előtt, egy régebben, a nagysomkúti vásáron elkövetett operáció miatt. Deique, az operáció sikerült, a minthogy Deutsch ur és társai csak nagy ritkán szoktak munkaközben felsülni. Ugy esett a dolog, hogy a nagysomkúti országos vásáron egy jámbor oláh atyafi eladta két ökrét, ropogós 4 drb százkoronásért. Az atyafi annak rendje és módja szerint, szurtos zsebkendőjébe csavarította a nagybankókat és ezt — megfelelő távolságból — élesen megfigyelte Deutsch Simon hirhede zsebtolvaj, akiről elég annyit mondanunk, hogy Miskolcra való, a mely város tuovalevőleg az utóbbi időkhben a legzsensialisabb zsebmetszők Eldorádója. Deutsch Simon, a mint az oláh atyafi lajbija zsebébe gyümöszölte a zsebkendőbe kötött bankókat, nyomhan mellette termett és — mivel az eladott ökrök járlatáról észrevette, hogy a kiszemelt áldozat hová való — először barátságos beszélge-

tésbe bocsátkozott az oláhval, majd arra kérte, vinne el egy levelet a falujabéli notárius urnak, akit ő (Deutsch) régen ismer és holmi elintézetlen ügye van vele. Az oláh késznek nyilatkozott a levelet elvinni. E barátságos beszélgetés közben esente ki Deutsch Simon az oláh zsebéből a zsebkendőt, a benne levő 400 koronával együtt. Hogy-hogy nem az oláh még idejekorán észrevette a turpisságot és rettenetes lármát csapot, mire Deutsch Simont és a valamivel távolabb őrt állott Czink Adolfot a csendőrök elfogták és mindketten a szatmári kir. ügyészség börtönébe kerültek. Mindketten, természetesen körömszakadtig tagadtak és úgy a vizsgálat, mint a tegnapi tárgyalás során bámulatatos raffiniáival védekeztek de különösen Deutsch Simon ejtette csodálatba körmönfont, ügyes védekezésével úgy a védőket, mint a bíróság tagjait. Olyan bonyodalmas, fordulatokban gazdag regényt mondott el a bíróság előtt, hogy a legelénkebb irói fantázia is megirigyelte volna. De nem használt semmit, mert Deutsch urnak a zsebmetszés és egyéb csalafintaságok terén olyan bélyeges multja van, hogy agyafurt meséi egyáltalán nem találnak már hífelre. A ravasz róka, aki a büntető paragrafusokban is kitünő jártassággal bír, észrevette, hogy további hazudozásai csak súlyosbítanak büntetését s a tárgyalás vége felé fordított egyet a köpönyegen és töredelmesen bevallotta a tettet. Ugyazintén Czink Adolf társa is vallott, mint a karikacsapás. A törvényszék a két jómadár beismerő vallomása után, meghozta az ítéletet, mely szerint Deutsch Simont, akit Kelemen Samu dr. védett hat havi, Czink Adolfot pedig, akit Fejes

István dr. védett, négy havi börtönre ítélte. Az elítéltek megnyugodtak az ítéletben, ellenben a kir. ügyész súlyosbítás miatt felebbezett. Czink Adolfot, kinek büntetését a vizsgálati fogságba tudták be, szabadlábra helyezték.

Bérlet 5. szám
Szelvények érvényesek

Szerdán, december hó 3-án

ÉDES OTTHON.

Vigjáték 3 felv. Irta: Albin Valabregve.

SZEMÉLYEK:

Amadé Bouval	Krémer S.
Julien Bertant	Bátosi E.
André Taverni	Fodor O.
Henri Chauhn	Juhai J.
Jean	Ligeti L.
Jeanne	Holécei Ilona
Lucie	Jávor Aranka
Bonvalné	B. Polgár Fáni
Irma	Bera Rózsa

Kezdeté fél 8 óraker.

ROTHBART R.

szesz, rum, és likör nagy raktár, szilva, törköly és seprő-főzdéje.

Ajálja különböző faju kitünő rumjait, valamint saját főzésű szilva, törköly és seprő pálinkáit továbbá értesíti a n. é. közönséget, hogy raktárát igen jó minőségű borokkal bővítette ki.

A n. é. közönség szives támogatását kéri,

tisztelettel
Rothbart R.

Még csak rövid ideig.

Van szerencsém t. vevőimnek szives tudomására hozni, hogy a 30 év óta fennálló és jó hírnévnek örvendő

KELLNER MÓR-féle

rőfös- és divatru üzletet

pár héttel ezelőtt átvettem. — Miután üzletemet a jövő hó elején ezen helyiségbe helyezem át, szükségessé válik annak átalakítása és renoválása, miért is a gyors elárusíthatás czéljából az ott

raktáron levő összes árukat minden elfogadható áron, de csak rövid ideig eladom.

Kérem tehát a n. é. vevőközönséget, hogy bevásárlásaival ezen kedvező, de csak rövid ideig tartó alkalmat el nem mulasztva, látogatásával megtisztelni sziveskedjék.

Tisztelettel

DEUTSCH MÓR,

Még csak rövid ideig.

ÉRTESÍTÉS.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, és m. tisztelt megrendelőimet, hogy Petőfi-utca 1. sz. a. levő

férfi szabó műhelyemet

december 1-én a volt Korona melletti Demidor-féle házba helyeztem át.

A n. é. közönség és mélyen tisztelt megrendelőim további szives pártfogását kérve maradtam

kiváló tisztelettel

Grünfeld Adolf
férfi szabó.

Pártoljuk a hazai ipart!

Pártoljuk a hazai ipart!

Uj czipész üzlet.

Tudatom az igen tisztelt n. é. közönséggel, hogy helyben Kazinczy-utca 4. sz. alatt (Beer Simon-féle ház), a Kereskedelmi és Iparbank átellenében egy a legmodernebb igényeknek megfelelő mérték utáni

CHIPÉSZ ÜZLETET

nyitottam, melynek vezetését férjemre Klein Ignácra bízom, ki itteni 9 évi működésével a t. megrendelők elismerését szakavatottságával és előzékenységgel minden tekintetben megnyerte.

Üzletemben állandóan raktáron tartok mindennemű legfinomabb bőrtököt u. m.: zsevrau, box-calf, törhetetlen lack és a legjobb minőségű vikszos bőrtököt, ugyazintén mindennemű czipő-kenőcsöket és fűzőket.

Midőn ezt a n. é. közönség szives tudomására hozom, bátor vagyok megemlíteni, hogy előnyös összeköttetésem révén azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a t. megrendelőknek a legjutányosabb árákon kifogástalan előállítású és tartós munkát bocsájthatok mindenkor rendelkezésére.

Sürgős megrendeléseket 24 óra alatt elkészítetek.

Hibás lábakra a legnagyobb gond fordítatik

Vizmentes orosz bagaria eszímákat a legjobb kivitelben készítették.

Kérve a n. é. közönségnek jóindulatu szives pártfogását, maradtam kiváló tisztelettel

Klein Ignáczné.

Rendkívül olcsó!

Legolesobban vásárolhat üveg és porcellán arukat

Weisz Albert

üveg-, porcellán és lámpaárúk nagy raktárában Szatmár, Fő tér.

Legfinomabb tiszta csillar pe roleum literje 20 kr

Magasfoku denatural: szesz literje csak 20 kr

Carlsbadban személyesen vásárolt legújabb porcellán szervisek a legmodernebb stílusban és számtalan újdonsága a porcellán iparnakugyazintén selejtes porcellán aruk bámulatos olcsó árban kaphatók.

Tüzifa eladás.

Kitünő minőségű egy és fél éves vágású, saját kitermelésű I. o. hasáb és gömbölyű száraz

tölgy tüzifa, gyertyán hasáb- és gyertyán botfa, briket és kokszt, megrendelhető a tulajdonosnál

Krassó Miksánál

Rákóczi-u. 44. — Telefon 98 sz.

Szatmári fatelep:

a M á. v. állomáson és a Kossuth-kerttel szemben.

Bármely évszakban, hosszabb használatra, otthon alkalmazható ivó-kuránál páratlan gyógyhatású az

IGIMÁINIDI KESERŐ-VIZ

mint az anyagcsereét hathatósan előmozdító, legegészségesebb, természetes oldó és hashajtó ásványviz.

Makacs székrekedés, emésztéshiány, gyomor-felfuvódás, máj- és lépdaganat, sárgaság, aranyér, szívelhártyásodás, elkövéréds ds vérbőségnél kitünőnek bizonyult.

Ize tisztán kesernyés, undort nem okozó.

Hatásos már mérsékelt adagban is.

Kapható gyógyszerárak- és ásványvizkereskedésekben, ugy a forrás-tulajdonos

Schmidthauer Lajos gyógyszerésznél Komáromban.

Raktár Budapestén Édeskúti L. czágnél.

Üvege 60 fl. Legkevesebb 10 üveg rendelhető utánvétellel.

Export Amerika és Angolországba.

Legújabb orvosi bizonylat. A Schmidthauer-féle keserűvízzel ugy saját magamon, mint betegeimnél kiterjedt próbákat eszközöltem s annak hatásáról és gyógyító eredményéről tökéletesen meggyőződtem. — A víz nem kellemtelen ízű és éppen semmi fájdalomat nem okoz s tapasztalataim szerint gyomor és máj-bajokban rendkívül előnyös hatású.

London, 1902. október hó 22.

Dr. Ronald Dániel.